

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/5205

GK=150

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/2012-610.01-191/2142/4418
Konu : Yazılı soru önergesi

23/03/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 27/03/2012 tarihli ve A.01.0.KKB.
0.10.00.00-56561 sayılı yazı,
b) 10/04/2012 tarihli ve 1484/3088 sayılı yazı.

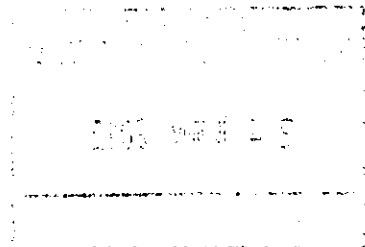
İlgi (a) yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel tarafından Bakanlığımıza yöneltip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/5205 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha hâlinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan

EK:

Soru önergesi cevabı (2 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/2012-610.01-191/2526/5083
Konu : Yazılı soru önergesi

23 / 07 / 2012

Sayın Sebahat TUNCEL
İstanbul Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/5205 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden;

Ceza İnfaz Kurumu görevlileri hakkında hükümlü, tutuklu ve yakınları ile çeşitli merciler tarafından işkence ve kötü muamele yapıldığı iddialarıyla ilgili olarak;

A- 2011 yılında toplam 148 başvuru yapıldığı;

Adli yönden yapılan soruşturma ve kovuşturmalar sonunda, 192 kişi hakkında kovuşturmaya yer olmadığına, 3 kişinin hapis cezasının ertelenmesine, 2 kişinin beraatına karar verildiği;

İdarî yönden yapılan soruşturmalar sonunda, 173 kişi hakkında disiplin cezası verilmesine yer olmadığına, 12 kişi hakkında çeşitli disiplin cezalarına karar verildiği;

Ayrıca, 48 kişi hakkında idarî, 22 kişi hakkında adli soruşturmaya gerek görülmediği; 04/06/2012 tarihi itibarıyla, kamu davası devam eden 44 kişi, adli soruşturması devam eden 20 kişi, idarî soruşturması devam eden 50 kişinin bulunduğu;

B- 2012 yılında, 31/05/2012 itibarıyla, 76 başvuru yapıldığı, bu başvurular hakkında adli yönden ilgili Cumhuriyet başsavcılığınca, idarî yönden ise ilgili birimlerce kanunî gereğinin yapılmakta olduğu;

Anlaşılmıştır.

II- Avrupa Birliğine katılım sürecinde, Ülkemizde “işkenceye karşı sıfır tolerans” politikasını hayata geçirerek işkencenin önlenmesi ve bu yöndeki iddiaların ortadan kaldırılması, kişilere karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmış, bu yöndeki tüm denetim ve yargı mekanizmaları oluşturulmuştur.

III- Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin mevzuat hükümleri, tüm ceza infaz kurumlarımızda, hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutuklular hakkında, başta 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun olmak üzere, ilgili tüzük, yönetmelik ve genelge hükümlerine göre işlem yapılmaktadır. Hükümlü ve tutuklular, kurum idaresinin kendileriyle ilgili her türlü eylem ve işlemine karşı şikâyet ve itiraz haklarını kullanarak, gerek doğrudan gerekse yakınları ve sivil toplum örgütleri aracılığıyla talep ve şikâyetlerini bildirmektedirler.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları da dâhil olmak üzere, bütün ceza infaz kurumlarının faaliyet ve işlemleri denetime tabi kılınmaktadır. Bu çerçevede;

1- İdarî denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri tarafından denetlenmektedir. Ayrıca, il ve ilçe insan haklarını inceleme komisyonları da ceza infaz kurumlarında incelemeler yapabilmektedir.

2- Adlî denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri tarafından denetlenmektedir. Hükümlü ve tutuklular, cezanın infazına veya kurumdaki yaşam koşullarına ilişkin şikâyetleri nedeniyle infaz hâkimine şikâyet başvurusunda bulunabilmekte, infaz hâkiminin kararına karşı da ağır ceza mahkemesine itiraz edebilmektedir. Bu şekilde, kurumların bütün işlem ve faaliyetleri yargı denetiminden geçirilebilmektedir.

3- Sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında, 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan ve hâlen 133 ağır ceza merkezinde faaliyet gösteren izleme kurulları, hâkim ve Cumhuriyet savcılarından oluşan adlî yargı adalet komisyonlarınca oybirliğiyle seçilen sivil kişilerden oluşmaktadır. Bunlar da, kendi içlerinden bir üyeyi başkan olarak seçmektedirler. Anılan kurullar, 4681 sayılı Kanunun 7. maddesi gereğince, iki ayda en az bir kez kuruma giderek denetim faaliyetinde bulunmak zorundadırlar. İzleme kurulları, hazırlamış oldukları raporları Cumhuriyet başsavcılığına, Bakanlığımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına ve görev alanına giren bir şikâyet söz konusu ise infaz hâkimliğine göndermektedirler. Sivil toplum denetimi kapsamında, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığınca il ve ilçelerde sivil toplum temsilcilerinden oluşturulan il ve ilçe insan hakları kurulları da ceza infaz kurumlarını ziyaret edebilmektedirler.

4- Parlamento denetimi kapsamında, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri ceza infaz kurumlarını ziyaret ederek araştırma ve denetleme faaliyetlerinde bulunabilmektedirler.

5- Uluslararası denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından da denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolün (OPCAT) onay süreci 27/09/2011 tarihi itibarıyla tamamlanmış ve Ek Protokol 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından periyodik aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleri ile ilgili olarak gördükleri aksaklık ve eksiklikleri yetkili mercilere bildirmektedir. Hükümlü ve tutuklular tarafından gerek doğrudan gerekse sivil toplum örgütleri, resmî ya da özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adlî ve idarî yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine titizlikle tevessül edilmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

IV- İnsan hakları konusundaki şikâyet ve iddiaları incelemek ve bu konudaki araştırmaları yaparak sonuçlandırmak ve personelde insan hakları bilincini yerleştirmek amacıyla Bakanlığımız Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesinde, İnsan Hakları Şubesi kurulmuştur.

V- 5275 sayılı Kanun gereğince, ceza infaz kurumlarının türlerine göre tahsisi ile hükümlü ve tutukluların nakil işlemleri, ortak etkinlikler, güvenlik, diğer işlemler ve dışarıdan sağlanan hizmetlerle ilgili usul ve esasları göstermek, mevzuatın uygulanmasını kolaylaştırmak ve uygulamada ortaya çıkan sorunları gidermek amacıyla Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 22/01/2007 tarihli 45/1 Nolu Genelgenin, "Ortak Etkinlikler" başlığını taşıyan Üçüncü Bölümü toplam 14 maddeden oluşmakta ve bütün ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların ortak alan etkinliklerinden yararlanma esaslarını düzenlemektedir.

Söz konusu Genelgenin 13. maddesinde, "Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır." hükmü yer almaktadır. Genelgede öngörülen 10 saatlik süre, azamî süreyi ifade etmektedir ve diğer ortak etkinliklerde geçirilen süreler buna dâhil değildir. Bu hüküm tüm ceza infaz kurumlarında uygulanmaktadır.

Sohbet ve diğer ortak etkinliklerden yararlanacak hükümlü ve tutuklular, işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılarak, kendileri için hazırlanmış iyileştirme programları çerçevesinde eğitim, spor, meslek kazandırma ve çalışma ile sohbet dâhil diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılabilmektedirler. Programın süresi ve katılacak hükümlü ve tutuklu sayısı her programın özelliği, güvenlik şartları ve kurumun imkânları dikkate alınarak belirlenmektedir. Mevzuat gereği tehlikeli vasıftaki hükümlü ve tutukluların barındırıldığı yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında ve diğer kurumların yüksek güvenlikli bölümlerinde, sohbet dâhil tüm ortak etkinlikler 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde yürütülmektedir.

Ceza infaz kurumlarında, sohbet süresine odaklı bir infaz sistemi yerine, hükümlü ve tutukluların sosyalleşmesi için sohbet dâhil tüm ortak alan etkinliklerinin artırılmasına yönelik olarak çalışmalar yürütülmektedir.

Ceza infaz kurumlarındaki aşırı kalabalıklaşma yanında hükümlü ve tutuklu profilinin çeşitliliği ve örgüt sayısındaki fazlalık nedeniyle, kurumların fizikî imkânları ve mevcut personel sayısı ile karşılanması çok güç grup sayıları ortaya çıkmaktadır. Olumsuz şartlara rağmen kurumlarda ortak alan etkinlikleri, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin belirlediği standartlara uygun yürütülmektedir. Kurumlarımızda eğitim, spor, sosyal-kültürel faaliyetler, iş-meslek eğitimi ve boş zaman etkinlikleri artarak devam etmektedir.

Söz konusu Genelgenin yürürlüğe girdiği 22/01/2007 tarihten itibaren, Ülkemizdeki tüm infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların ortak yaşam alanlarından ve ortak faaliyetlerden azamî derecede yararlanabilmeleri için gerekli tedbirler alınmış olup, infaz kurumu yöneticilerinin başarısı, gerçekleştirdikleri bu tür faaliyet ve katılan kişi sayıları ile değerlendirilmeye başlanmıştır.

VI- Birleşmiş Milletler Cezaevi Kuralları ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Tavsiye Niteliğindeki Cezaevi Kurallarını da dikkate alınarak, 2000 yılından itibaren ceza

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

infaz sistemimizde reform niteliğinde çalışmalar yapılmış, son yıllarda özellikle ceza infaz kurumlarımızın fizikî yapısı ve hükümlü rehabilitasyonu alanında çağdaş standartlar yakalanmış bulunmaktadır.

Çağdaş infaz hizmetlerini yerine getirmek için ihtiyaç duyulan, kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgeler yürürlüğe konulmuş, sağlıklı, güvenli, mekanik, elektronik donanımlı ve rehabilitasyon işlemlerine elverişli yeni ceza infaz kurumu projeleri geliştirilmiş, uluslararası normlara uymayan ve fizikî şartları ve kapasiteleri itibarıyla eğitim ve iyileştirmenin kısıtlı yapıldığı ya da hiç yapılamadığı küçük ilçe ceza infaz kurumlarının bir kısmı kapatılmıştır.

Fizikî ve sosyal alanlarda yapılan iyileştirmelerin yanı sıra, ceza infaz kurumu uygulamaları ulusal ve uluslararası denetime açılmış, böylece kurum uygulamalarının adli, idarî ve sivil denetim mekanizmalarınca denetlenmesi sağlanmıştır.

Öte yandan; ceza infaz kurumlarının hükümlü ve tutuklular üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilebilmesi, bu kişilerin salıverilme sonrası normal hayata hazırlanmaları için tiyatro, müzik, resim, folklor, el becerileri, spor karşılaşmaları, satranç ve lisan kursları, konferans, konser gibi çeşitli sosyal-kültürel çalışmalar düzenlenmektedir. Hükümlü ve tutuklular bu çalışmalarda dinleyici veya izleyici olarak yer alabilecekleri gibi aktif olarak da katılabilmektedirler. Ceza infaz kurumlarındaki hükümlü ve tutuklular gazete, televizyon, radyo, kitap gibi kitle iletişim araçlarından da yararlanabilmektedirler.

Ayrıca, hükümlü ve tutukluların beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için, ilk muayene ve tedavi hizmetleri kurumda verilmekte; ileri tetkik, tedavi ve rehabilitasyon gerekenler Devlet hastanelerine, daha ileri sağlık hizmeti gerekenler ise üniversite hastanelerine sevk edilmekte, ceza infaz kurumlarında sunulan sağlık hizmeti kaliteli ve kolay ulaşılır nitelikte bulunmaktadır.

Bu itibarla; yapılan çalışmalar sonunda ceza infaz kurumları yönetim, eğitim, fiziksel yapı ve işleyiş olarak dünyanın pek çok ülkesinden ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pek çoğunun infaz sisteminden daha iyi duruma getirilmiştir. Ancak, hak ihlali gerekçesiyle yapılan bir çok şikâyet başvurusu, terör örgütü mensubu hükümlü ve tutuklularca gündem oluşturmak ve yıpratma amacıyla kasıtlı olarak yapılmasına karşılık, hükümlü ve tutuklular tarafından gerek doğrudan, gerekse sivil toplum örgütleri, resmi ya da özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan tüm başvurular titizlikle incelenmekte ve yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında gereğine tevessül edilmektedir.

VII- 2005 yılından bu yana infaz mevzuatında yapılan çalışmalar neticesinde insan haklarına daha saygılı bir infaz sistemi kurulmuştur. Mevzuatın geliştirilmesinde özellikle Avrupa Konseyinin üye ülkelere mahpus haklarının korunması amacıyla tavsiye ettiği "Cezaevi Standart Kuralları" ile diğer uluslararası sözleşme ve belgeler esas alınmıştır.

5275 sayılı Kanunun 3. maddesinde, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amacın, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak; hükümlünün yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmak olduğu belirtilmiştir.

Bu amaçla, ceza infaz kurumları ve tutukevleri personeline eğitim merkezlerimizde; "İnsan hakları, Türk infaz sistemi, Avrupa cezaevi kuralları ve diğer uluslararası mevzuat, suç ve suçluluk, iletişim, meslek etiği, olumlu sosyal model olma, ceza infaz kurumu idaresi,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

personel mevzuatı, duyguların olumsuz etkileri ve stresle başa çıkma, ceza infaz kurumu güvenliği, tutuklu-hükümlü psikolojisi, öfke ve öfke kontrolü, problem çözme becerileri ile ekip çalışması" gibi konularda eğitimler verilmektedir.

Öte yandan; ulusal ve uluslararası projeler kapsamında ceza infaz kurumları personeline, Avrupa Konseyinin ve Birleşmiş Milletlerin belirlediği ölçüler içinde mahpus hakları eğitimleri verildiği gibi, ceza infaz kurumları personel eğitim merkezlerinin eğitim müfredatında da mahpus hakları birer ders olarak yer almakta ve tüm personele düzenli olarak verilmektedir.

VIII- Ceza infaz kurumunda yürütülen iyileştirme faaliyetleri kapsamında;

A- Bakanlığımız ile Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi arasında, atölye çalışmaları yoluyla ceza infaz kurumları koşullarında yapılan eğitimlerde ve denetimli serbestlik uygulamaları sırasında, "Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılığın Önlenmesi" konulu hizmet içi eğitim Projesi yürütülmüştür. Söz konusu Projeyle, özel olarak toplumsal cinsiyet ve kadının insan hakları konusunda, genel olarak da insan hakları konusunda farkındalık yaratılması, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın önlenmesi amaçlanmıştır.

Hizmet içi eğitim Projesiyle ayrıca, kültürel, sosyal ve ekonomik hakların kadınları ilgilendiren boyutlarının ihlali konusunda farkındalık yaratılması, kadınların bu haklarının geliştirilmesine katkıda bulunulması hedeflenmiştir.

Proje kapsamında; 2008 yılından bu yana öğretmen, psikolog, sosyal çalışmacılardan oluşan toplam 294 personel, "Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılığın Önlenmesi" konulu hizmet içi eğitim seminerine katılmıştır.

B- Çocuklar, psikolojik ve sosyal problemlerine çözüm bulabilmek amacıyla kurumda görevli psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarıyla görüşebilmektedirler. Bu kapsamda, kurum uzmanları, çocuğun bireysel özelliklerini de dikkate alarak bireysel ya da grup çalışmaları yoluyla çocukların daha sağlıklı ve uyumlu bireyler olmaları yönünde onları destekleyecek çalışmaları yürütmektedirler. Bu esnada, ailesi ya da başka sosyal destek sistemleri de harekete geçirilerek, çocuğa gerekli müdahalelerde bulunmaktadır. Ayrıca salıverilme sonrası koruma ve yardım çalışmalarıyla, çocukların eğitimlerini sürdürmelerine ve iş bulmalarına yardımcı olunmaktadır. Böylece, çocukların toplumda uyumlu bireyler olarak yer almalarına katkı sağlanmaktadır.

"Ceza İnfaz Kurumlarında Çalışan Personelin Kapasitelerinin Geliştirilmesi Projesi"(ARDIÇ Programı) kapsamında, psiko-sosyal yardım servisi tarafından, çocuk hükümlü ve tutuklulara yönelik yürütülen hizmetlerin güçlendirilmesi amacıyla, kurumların psiko-sosyal yardım servisi uzmanlarınca uygulanmak üzere, "Genel Bilgiler ve Yaklaşım İlkeleri", "Kişisel Gelişim", "Buradayım-Güvenli Davranış", "Aile Eğitimi", "İyiye Doğru Öfke Kontrol", "Cinsel İstismara Yaklaşım", "İnfaz ve Koruma Memurlarına Yönelik Psiko-Sosyal Destek Bilgilendirme" isimli yedi ayrı psiko-sosyal destek ve müdahale programı geliştirilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Sadullah ERGİN
Bakan